

mer, da man maatte ansee det for nødvendigt at skride til, og da der er en alborlig Villie til at gaae ind paa directe Foranstaltninger til det heromhandlede Diemeds Fremme, — fordi det da, skjøndt man ganske vist ikke af nogen Dagsorden i modsat Retning vilde lade sig afholde derfra, dog, som et æret Medlem (Broch) nys sagde, for Continuitetens Skyld er af ikke liden Vigtighed, at man ikke skal være nødsaget til ligesom at bane sig Vej til et Lovforslag derom ved først at forkaeste Noget, som man tidligere efter en langvarig Discussion har vedtaget. — Det ærede Medlem, som talte sidst, (Mourier-Peterfen) menete, at det første Stykke af min Dagsorden let kunde forståes, om ikke efter selve Ordene, saa efter Motiveringen, som om der nu var en sær Trang til snart eller ufortøvet at gribe ind i denne Retning. Jeg paastaar dog, at det vil Sagen kunne sige, som har læst min Motivering i Betænkningen, thi deri er det udtrykkelig fremhævet, at jeg beklagede, at der overhovedet for Diebliffet var blevet vort ved Sagen, fordi jeg, uden at ville indlade mig paa, om den nuværende Fremgang af de frivillige Salg var mere eller mindre tilfredsstillende, dog i ethvert Tilfælde fandt, at den var af en saadan Beskaffenhed, at denne frivillige Overgang, om hvis Fortrin fremfor den tvungne der ikke har været deelte Meninger mellem Fleertallet og nogetsmhelst Mindretal, ikke kunde afbrydes. Jeg har derfor reent ud sagt, at det ikke var Meningen med min Dagsorden, at man skulde overle sig med at gribe ind i disse Forhold, men kun, at man ikke skulde give Sagen ud af Lovgivningsmagts Haand, for at man kunde gribe ind og gribe ind i Consequents med Rigsdagens og altsaa ogsaa Landssthingets egen Stilling og Holdning, naar Nødvendigheden kom tilstede. Det ærede Medlem maa her-efter vistnok indrømme, at det ialtsald ikke er af min Motivering, at man skulde kunne udfinde den Mening, at der nu sieblikkelig og ufortøvet skulde skrides til at bryde den Udvikling ad Frivillighedens Vej, hvorom der hidtil har været Tale.

Det er en Selvfølge, at jeg endnu kunde have Meget at bemærke, dersom Sagen

nu for Alvor forelaa til virkelig Afgjørelse. Men jeg har allerede to Gange tidligere, baade igaar og iforgaars, været nødsaget til at tage det høie Things Opmærksomhed i Beslag, og det vilde derfor være et Misbrug, dersom jeg nu vilde fortsætte Debatten om alle Enkelthederne. Naar jeg allerede har gjort det saa udførlig, saa er det skeet paa Grund af den Stilling, som jeg i selve Udvalget har indtaget, og for at opfylde den Pligt, som Landssthinget har paalagt mig ved at sætte mig derind. Men jeg vil derhos ganske ærlig tilstaae ligeoverfor den ærede Ordfører, at det tildeels ogsaa har sin Grund deri, at jeg endnu sidder op over begge Dren i de gamle Reminiscenser. Det ligger vel i, at jeg nu er bleven en gammel Mand; mine Reminiscenser i denne Retning gaae nemlig idetmindste 40 Aar tilbage i Tiden. Naar en anden æret Landssthingsmand (Madvig) har sagt, at Reminiscenserne vare blevne svagere hos ham, og at der hos ham var foregaaet et Omslag, saa kan jeg ikke afgive en saadan Tilstaaelse uden at tale med fuldkommen Usandhed. Jeg har derfor ogsaa anseet det for min Pligt at fastholde Reminiscenserne. Skulde jeg sammensatte Forfjellen mellem Fleertallets og Mindretallets Maade at tage denne Sag paa i et ganske enkelt og meget simpelt Udtryk, saa kunde det vel være det, at Fleertallet nærmest oplaster det Spørgsmaal, hvad den nugældende Ret er, og hvorvidt der derpaa er grundel en retlig Forpligtelse til det og det. Saaledes vilde jeg nu ogsaa nbetinget stille Spørgsmaalet, dersom jeg f. Ex. var Assessor i Høiestret og som saadan skulde afgive mit Botum i den foreliggende Sag. Saa vilde jeg ikke bryde mig om moralske Forpligtelser, men kun om de retlige og om, hvad den nugældende Ret indeholdt. Men da jeg ikke har den Ære at sidde i Høiestret, men har den ikke mindre Ære at sidde i en lovgivende Forsamling, saa siger jeg, at det for mig ingenlunde er en ligegyldig Sag, om der er en moralsk Forpligtelse tilstede. Den meste Lov, der er til i Verden, er bleven til paa den Maade, at moralske Forpligtelser ved at gaae over til at blive skrevne Love ere blevne gjorte til retlige For-